Kemenespálfa

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZKÖNYV

2017.11.13.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés

Kemenespálfa bemutatása

általános településkép, településkarakter

Örökségünk

a településkép szempontjából meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Településképi szempontból meghatározó területek Jánosházán

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Ajánlások – falusias településrész

a településkép formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Példák épületek, épített részletek – falusias településrész

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Ajánlások – átalakuló településrész

a településkép formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Példák épületek, épített részletek – átalakuló településrész

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Ajánlások – beépítésre nem szánt terület

a településkép formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Utcák, terek, parkok

közterületek településképi mutatója

Jó példák, épületek, építészeti részletek

BEVEZETÉS

Vas megye délkeleti szegletében, a Marcal völgye mellett, Kemenesalja délkeleti peremén, lankás-dombos területen fekszik Kemenespálfa. Kemenespálfa két szomszédos település - Pálfa és Mártonfa - egyesítésével 1890-ben jött létre. Pálfalva első okleveles említése (Palfalwa) 1457-ből származik.

Kellemes, élhető lakó-, és pihenőhelye az itt élő csaknem 500 állandó lakosának és a szabad idejüket itt eltöltő ingatlantulajdonosoknak, pihenni vágyó vendégeinknek.

Az arculati kézikönyv többek között ahhoz nyújt segítséget, hogy hagyományainkból építkezve együtt formálhassuk Kemespálfa község jövőbeni képét, megőrizve az eddigi eredményeket is.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével.

Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése. A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

KEMENESPÁLFA BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

Kemenespálfa Vas megyében, Kemenesalja keleti peremén, a Marcal mellékén, a folyótól alig másfél km-re található. Határa túlnyomórészt enyhén hullámos síkság, mely főként szántóföldi művelés alatt áll, csak északnyugat felé, 2 km távolságban borítják a tájat nagyobb erdők. Délre, a közeli Jánosházától elválasztó határ mentén folydogáló Mosó-árok és a Marcal mentén réteket találunk.

Közlekedési helyzete kedvező, mellette keresztezi egymást a 8-as és a 84-es főútvonal, és ide érkezik a Celldömölk irányából dél felé tartó harmadrendű főút is. Vasútállomás 1890-ben megnyitott és 2010-ben villamosított Ukk-Boba vasútvonal része. Ma Celldömölk, Zalaegerszeg és Tapolca felől is egyaránt érintik a vonatok a községet.

A környéken talált Árpád-kori leletek tanúsága szerint már a honfoglalást követően lakott hely volt, területe a karakói várispánsághoz tartozott.

Neve mégis viszonylag későn, csak 1457-ben bukkan fel először írásban *(Pálfalva)*. Történelme során főleg köz- és kisnemesi családok birtokolták, többek között a Pálfalvay, Csáffordy, Békássy, és Felsőbüki Nagy családok.

A mai község 1890-ben alakult ki, amikor Mártonfát, melyet a 19. század közepén még pusztaként tartottak nyilván, Pálfához csatolták. 1945 nyarán a mártonfai majorban az orosz csapatok hadifogoly-gyűjtőtábort rendeztek be.

Kemenespálfa útifalu, két főbb utcája a József Attila utca és a Damjanich utca.

Ezen kívül két nagyobb utcája van, a Jókai utca és a Kossuth utca. Utóbbi kettő mentén a beépítés falusias, míg a két főbb utca mentén átalakuló, vegyes.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településkép szempontjából meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az egykori Mártonfa területén áll az 1727-ben, a Felsőbüki Nagy család által emelt barokk stílusú **római katolikus templom**. Egyhajós, szentélye sokszög záródású, egyik oldalán oratórium, a másikon sekrestye áll. A gúlasisakos tornyot a főhomlokzat elé építették.

A hajó felett két csehsüvegboltozat, a szentély felett fiókos dongaboltozat és félkupola van, a karzat boltozott.

A főoltárképen Szent Borbála és Szent Katalin látható, két oldalán Szent István és Szent László barokk szobrai állnak.

Az evangélikus templom Benczúr László Ybl-díjas építész tervei alapján épült.

Az oldaltornyos tempom alapkövét 1996 május 3-án tették le és 2000. április 9-én szentelték fel.

Kemenespálfa, vasútállomás

Vasútállomása az 1890-ben megnyitott és 2010-ben villamosított Ukk-Boba vasútvonal része. Ma már Celldömölk, Zalaegerszeg és Tapolca felől egyaránt érkeznek vonatok az állomásra.

A Jókai utca vezet a **Révay (Felsőbüki Nagy-) kastély**hoz.

Korabeli leírások szerint már 1733-ban állt itt a felsőbüki Nagy családnak rezidenciája. Az épületet 1820 körül kibővítették, és klasszicista stílusban átépítették, minden bizonnyal ekkor készülhetett a középső rész emeleti szakasza is. Ekkor a kastély Révay Miklós gróf tulajdonában volt.

A XIX. század második felében ismét visszakerült a Nagy családhoz.

Az államosítás után a termelőszövetkezet szolgálati lakásokat helyezett el az épületben, melynek állapota az évtizedek alatt leromlott. Jelenleg is lakóházként használják.

Kemenespálfa, temető

Harangláb, Kossuth Lajos utca

EGYEDI HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

Damjanich utca 5.

Damjanich utca 13.

Kossuth Lajos utca 18.

Kossuth Lajos utca 20.

Kossuth Lajos utca 46.

Kossuth Lajos utca 48.

Zrínyi Miklós utca 2.

Zrínyi Miklós utca 11.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

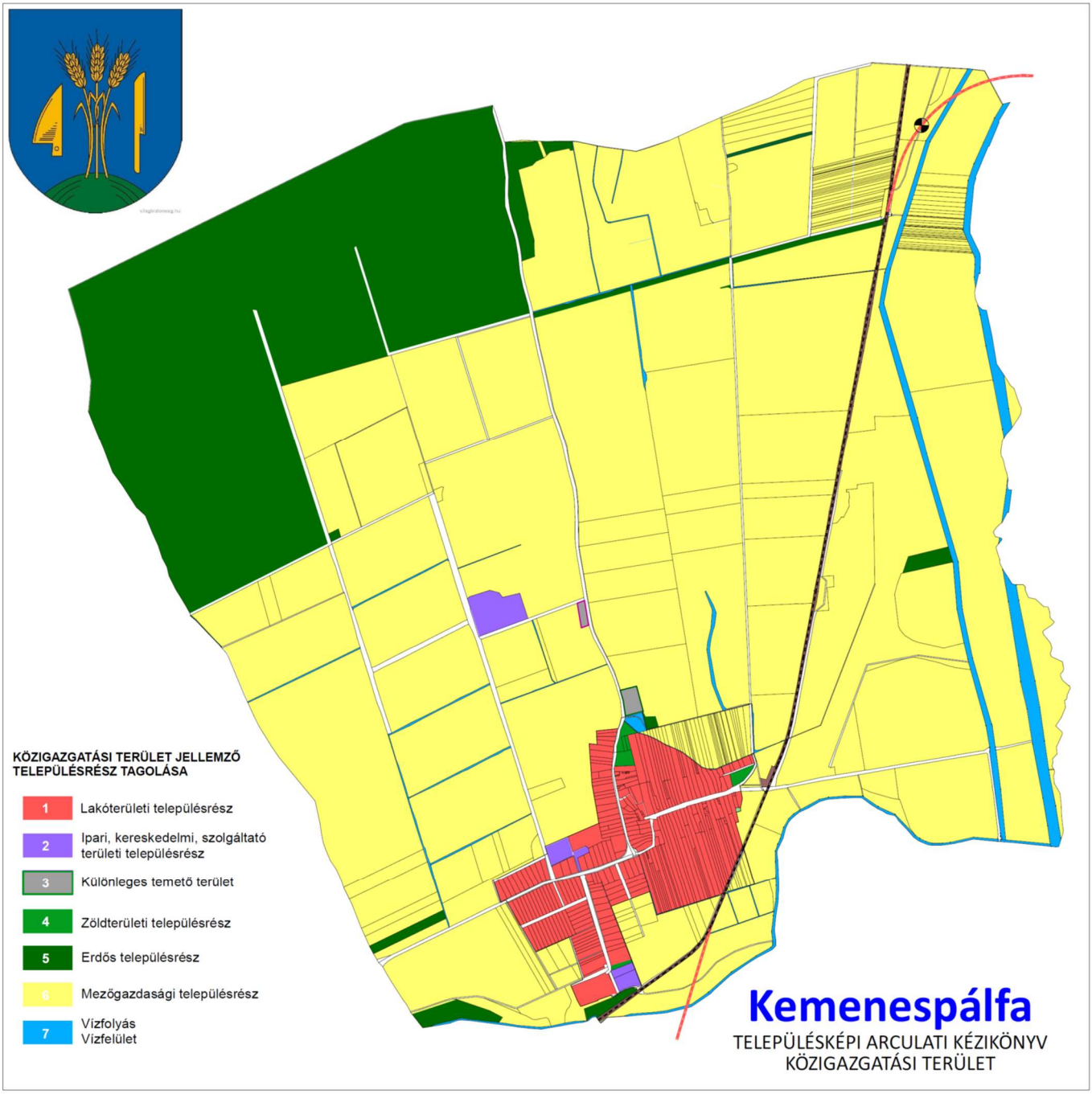

FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

A településkép a Kossuth Lajos és Zrínyi Miklós utcában falusias karakterű, a beépítés oldalhatáron álló, előkertes, így új épület esetén is ezt az elrendezést kell alkalmazni. Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása, ez jellemzően 25-35 fok közötti. Azért is érdemes ilyen tetőt alkalmazni, mert így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, illetve gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamint az esetlegesen kialakuló déli tetőfelületre épített napelemek a lehető leghatékonyabban tudnak működni.
Keresztbeforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni és ott is kellő megfontoltsággal: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A beépítés kialakítása harmonikusabb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki.
Ugyanez igaz a kerítésekre is. A településrészen belül is elkülönülnek további területek eltérő kerítés típusokkal. Ezért az utcai kerítéseknél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

Ezen a településrészen a hagyományos, falusias beépítés mellett előfordulnak más, újabb kialakítások, elrendezések is.

A területen jellemzően oldalhatáros beépítést kell alkalmaznunk. Előfordul előkertes, de előkert nélküli beépítés is. A tető jellemzően nyeregtető, de az utcával párhuzamosan futó gerinccel, ezen kívül gyakori a sátortetős tetőkialakítás is. A tető hajlásszögének 25-35 fok közöttit érdemes választani, így nem árnyékoljuk le a saját és a szomszédunk kertjét és gazdaságosan használható geometriájú tetőtér alakul ki, valamint a déli tetőfelületre építetett napelemek a lehető leghatékonyabban tudnak működni.

Az épületek jellemzően egy tömegűek, de néhol előfordul keresztbeforduló épületszárny is. Ha mi is alkalmazzuk, csak kellően széles telek esetén érdemes, ott is kellő meggondolással: ne vágja a kertet első és hátsó kertre.

A beépítés kialakítása harmonikusabb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki.

Az utcai kerítésnél itt is érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan kerítés ezen az településrészen nem annyira jellemző. A nyitottabb átlátszó kerítésnél naposabb, levegősebb lesz a kertünk. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat.

A szabadon álló beépítés előnye, hogy házunkat minden oldalról a saját kertünk veszi körül, így minden irányba szabad ablakot nyitni. Éljünk vele, nyissunk megfelelő méretű ablakokat a kertünkre. Ha belső tereinket kitárjuk a kert felé, úgy érezhetjük, hogy a kert is a lakás része.

Az átalakuló, új településrészeket általános besorolású területként szükséges kezelni.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TELEPÜLÉSRÉSZ

Kemenespálfa tájképvédelmi jelentőségű területe a Révay-kúria. A Natura 2000 övezetben lévő értékes nedves kaszálórétek felszántásával élőhelyek pusztultak el, fokozottan védett madarak élettere szűkült be (ökológiai konfliktus). A vasút menti mocsarakat az intenzív szántóföldi növénytermesztés valamint a pályatest gyomirtása során használt vegyszerek veszélyeztetik (funkcionális, ökológiai konfliktus). Javasoljuk megvizsgálni kisebb igényű külterjes állattartás lehetőségét (juh, mangalica, disznó, stb.).
A martonfai természetközeli erdőket a faanyagkitermelés veszélyezteti (ökonómiai és ökológiai konfliktus).

Natura 2000 területek
A Marcal-medence kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területe magába foglalja a Kemenespálfához tartozó Marcal menti rétek többségét (010/4, 013, 014/4, 014/5, 016/1, 016/3, 016/4, 019, 020/1, 020/3, 020/5, 020/6, 020/7, 020/8, 020/9, 020/10, 020/11, 020/12, 020/13, 020/14, 020/15, 020/16, 021, 024, 025/4, 025/5, 025/6, 025/7, 025/8, 025/9, 025/10, 025/11, 025/12, 025/13, 025/14, 025/15, 025/16, 025/17, 025/18, 025/19, 025/20, 025/21, 025/22, 025/23, 025/24, 025/25, 025/26, 025/27, 025/28, 025/29 025/30, 025/31, 025/32, 025/33, 025/34, 025/35, 025/36, 025/37, 026, 027, 028, 029, 030, 031, 032, 033, 034, 035, 036, 037, 039/2, 039/3, 039/4, 040/2, 041/2, 042, 043, 044, 045/6, 045/8 hrsz-ok). A kijelölésre került nedves kaszálórétek legtöbbjét az elmúlt évek során sajnos feltörték, így értékes társulások fajok tűntek el a területről. Az egykori értékekről Mesterházy Attila tanulmánya alapján emlékezünk meg. A Marcal és vasútvonal közötti terület jórészt feltöltődött, de még így is nyár elejéig rendszeresen víz borítja. Egész évben a talajvíz a felszín közelében mozog, ennek következtében értékes vizes élőhelyek alakultak ki. A természetes állapotokat mutatja a magas sásokban szálanként előforduló sárga (Thalictrum flavum) és a fényes borkoró (Thalictrum lucidum). A területnek igazából a madárvilága értékes, fészkelőhelye a fokozottan védett haris (Crex crex), a hamvas rétihéja (Circus pygargus) és a fehér gólya egyedeinek. Találkozhatunk még rozsdás csaláncsukkal (Saxicola rubetra) fogyatkozó számmal. Védett kisemlősök közül viszonylag nagyobb egyedszámban él a területen a csalitjáró pocok (Microtus agrestis).

A Natura 2000 területek egyben az országos ökológiai hálózat valamint a tájképvédelmi övezet részét is képezik.

AJÁNLÁSOK
FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Telepítés

A településrészen a beépítés oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

Előkert nem jellemző, ám ha mégis, az épület kis mértékben van hátrahúzva az utca vonalához képest.

A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

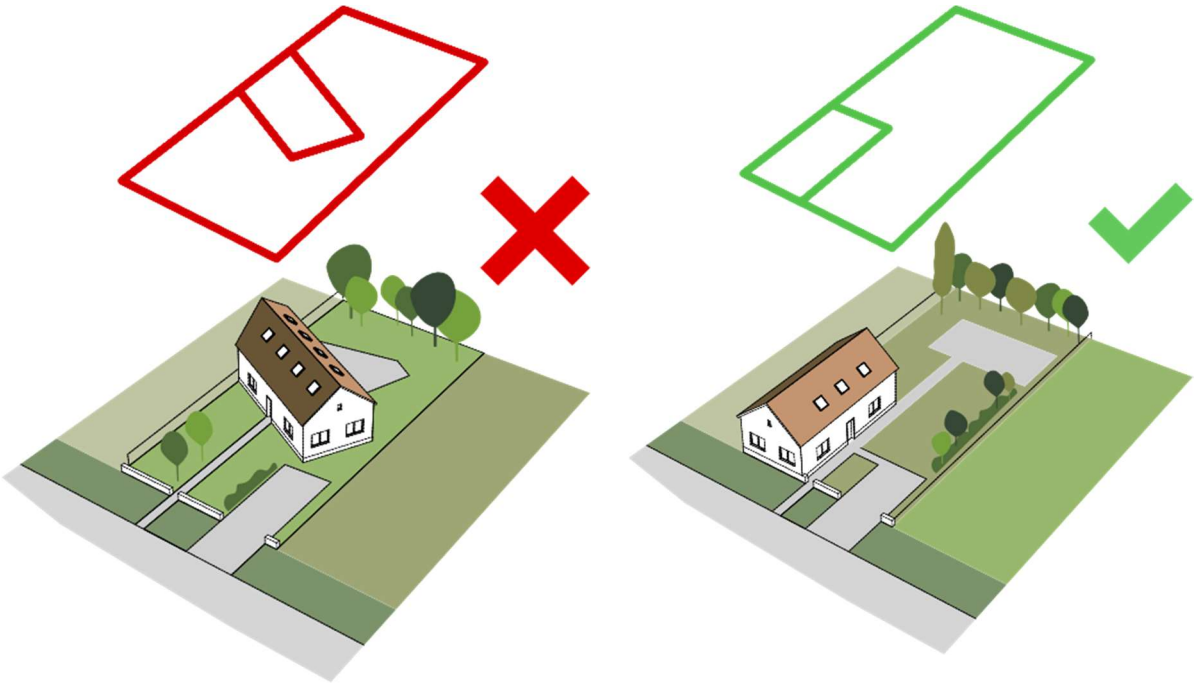

Magasság

Kemenespálfa falusias településrészein a házak magassága közel azonos, a tömeg jellemzően földszintes.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a falusias településrész utcaképébe.

Tetőhajésszög

A településrészen a házak tetőhajlásszöge közel azonos.A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetük.

A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszöggel rendelkező házak nem illeszkednek a falusias településrész utcaképébe.

Tetőforma

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Jellemzően nyeregtetős, az utca felé oromfallal , vagy kontyolással fordulva.

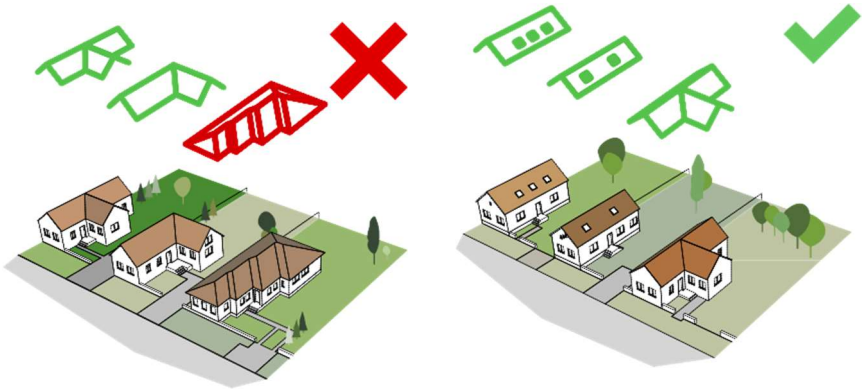

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőformával kell épülniük, mint környezetük. Egy nyeregtetős házakból álló utcaképbe ne kerüljön tördelt tetőformájú épület.

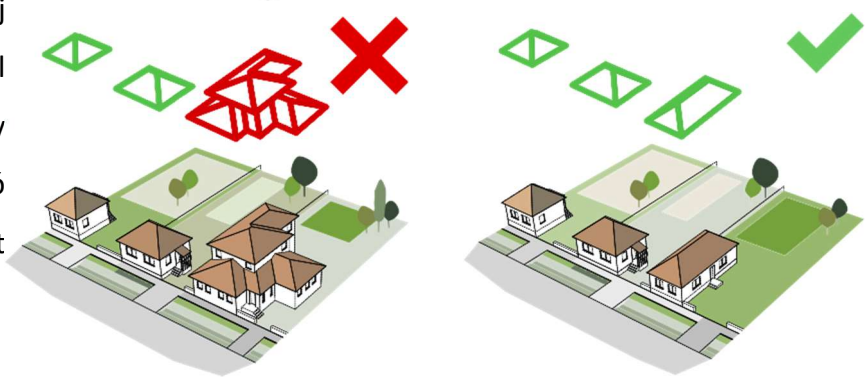

Anyaghasználat, színek

Kemenespálfa falusias településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Ezért a falusias településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat.

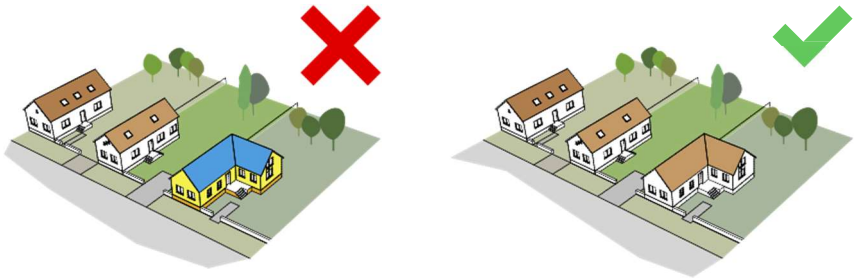

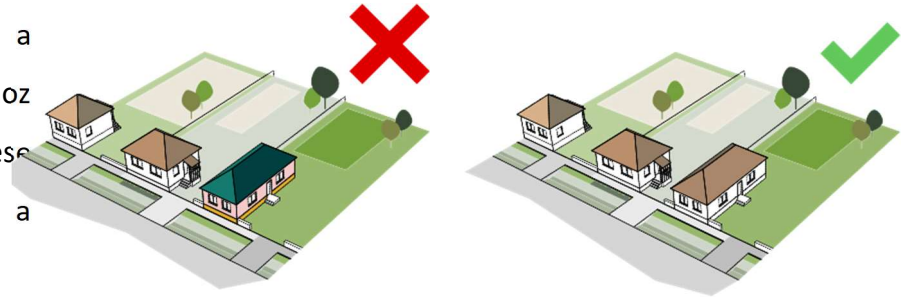

Kerítés

Kemenespálfa falusias településrészein a kerítések változatos kialakításúak. Több helyen előfordul tömörebb, nem átlátható kialakítás, akár az épület ereszvonalának magasságáig.
De ugyancsak előfordul áttört, szellősebb kerítéskialakítás is.

Ezért az utcai kerítéseknél érdemes a környezetben előforduló kerítéstípust alkalmazni.

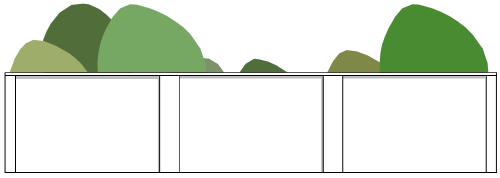

A falszerű, áttörés mentes kerítések

Teljesen áttört, drótfonatos kerítés

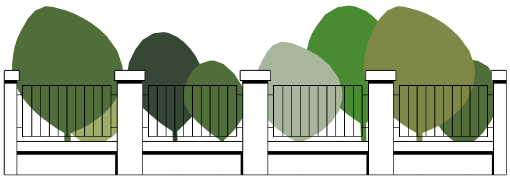

Az oszlopos kerítés 1/3-ad fábazat és 2/3-ad áttört

Természetes határ, kerítés növényelválasztásból

PÉLDÁK, ÉPÜLETEK, ÉPÍTETT RÉSZLETEK - TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ennek példái Kemenespálfán is megfigyelhetők. Ezek az átmeneti, külső-belső terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges.

Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt otthonunkba.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják.

A falusias településrészen jellemzően kétszárnyú, két, vagy háromosztatú, szimmetrikus kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat találunk.

Elvétve találkozhatunk szélesebb, négyzetesebb kialakítású ablakokkal is.

Új ház építésekor érdemes körüljárni a környéket és ihletet meríteni, hogy az épülő ház minél jobban bele tudjon simulni környezetébe.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre!

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben.
A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre.

Kemenespálfa utcáin sétálva különböző hangulatos építészeti, illetve díszitő elemeket találunk. A falu összképéhez ez ugyanúgy hozzájárul, mint a gyakran megjelenő virágültetvények az előkertekben, ablakokban.

KERÍTÉSEK

Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyik aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Térfalat képez, mely lehet tömör, de lehet áttört, átlátható is.

Minden településen vannak olyan anyagok vagy formák, amelyek rendszeresen visszatérnek.
A kertkapu és a gépkocsikapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó. Kialakításakor mértékkel alkalmazhatunk helyi hagyományos díszítőmintákat. ⍰⍰

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására.

A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét. Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel; annak változása tetten érhető benne, hiszen minden évszakban más-más arcát mutatja. Változatos növény alkalmazással többféle élőlénynek biztosíthatunk életteret. Általában a rejtettebb, intimebb hátsó kertrész a szemlélő előtt észrevétlen marad. Néhány utcában azonban mégis megcsodálhatjuk a rendszeresen, szeretettel gondozott hátsó kerteket, amelyek nem csak pihenésre, felüdülésre szolgálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk bennük.

48

AJÁNLÁSOK
ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Telepítés

A településrészen a beépítés jellemzőenoldalhatáron álló, előkertes, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. Elvétve találkozhatunk szabadon álló lakóépülettel is, de nem jellemző a területre.
Az épület a telek utcafronti részéhez közelebb épüljön meg, így marad mögötte hely egy védett kertrész kialakítására.

Ezeken a településrészeken nem elfogadható, ha egy ház az utca vonalától elforgatott rendszerbe van telepítve. A telek közepére való telepítés sem ajánlott, mivel így az épület körül csak a telek teljes körbezárásával alakítható ki védett kert, ami nem kívánatos.

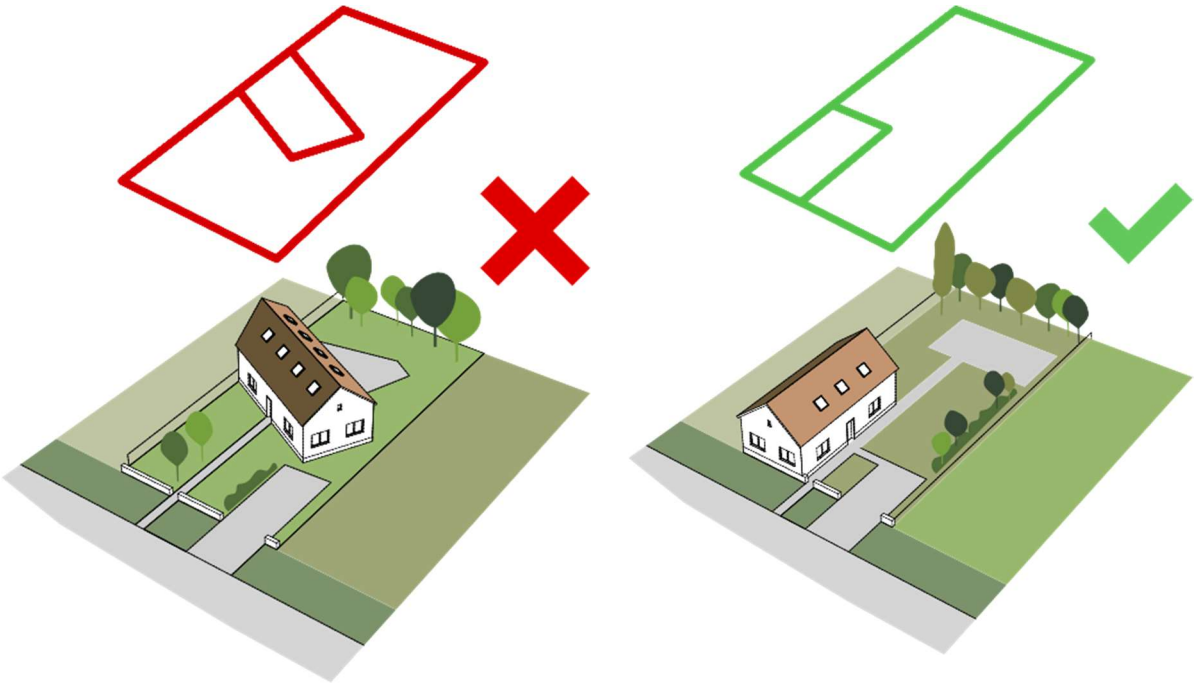

Magasság

Kemenespálfa átalakuló településrészén a házak magassága közel azonos.A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük.

A túl magas házak nem illeszkednek az átalakuló településrész utcaképébe.

Tetőhajlásszög

Kemenespálfa átalakuló településrészén a házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetük.

A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszöggel rendelkező házak nem illeszkednek az átalakuló településrész utcaképébe.

Tetőforma

A településrészen lévő családi házak tetőformája változatos. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével lehet illeszkedni. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőformával kell épülniük, mint környezetük. Egy nyeregtetős házakból álló utcaképbe ne kerüljön tördelt tetőformájú épület.

Amennyiben az építési telek körül tördelt tetőformájú épületek állnak, úgy oda ne nyeregtetős épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló tördelt tetőforma.

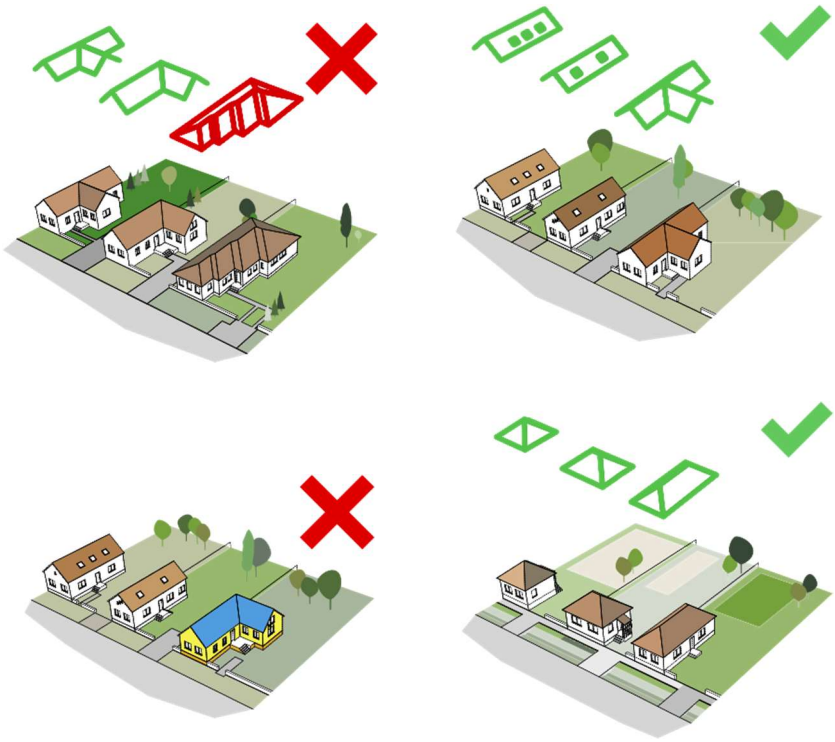

Anyaghasználat, színek

Kemenespálfa átalakuló településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat.

Kemenespálfa ezen településrészén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat.

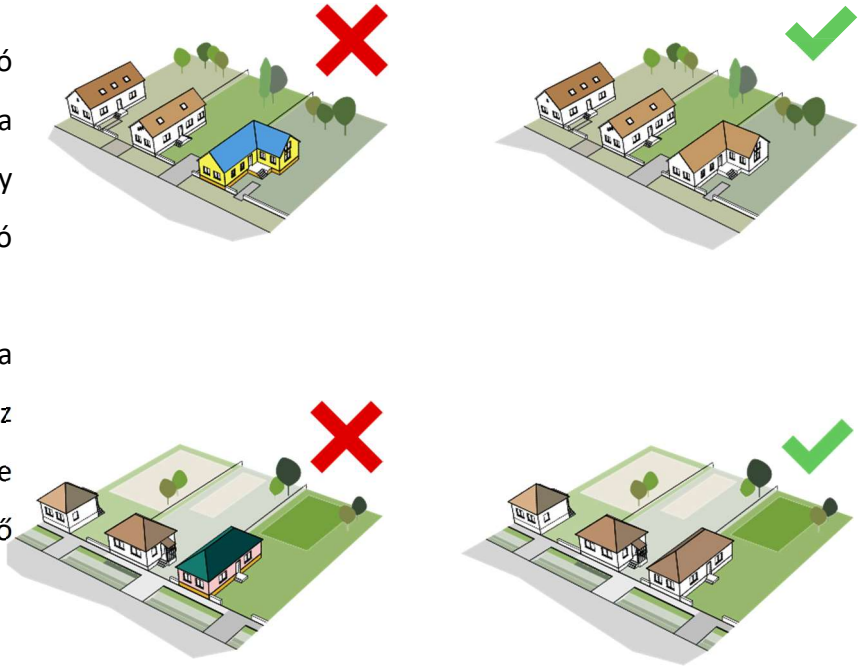

Kerítés

Kemenespálfa átalakuló településrészein a kerítések változatos kialakításúak. Több helyen előfordul tömörebb, nem átlátható kialakítás.
De ugyancsak előfordul áttört, szellősebb kerítéskialakítás is.

Ezért az utcai kerítéseknél érdemes a környezetben előforduló kerítéstípust alkalmazni.

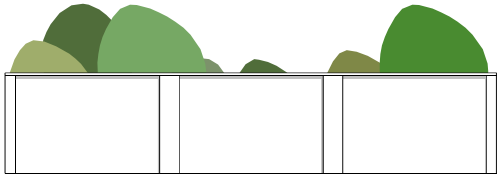

A falszerű, áttörés mentes kerítések

Teljesen áttört, drótfonatos kerítés

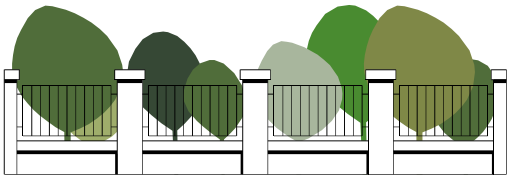

Természetes határ, kerítés
növényelválasztásból

PÉLDÁK, ÉPÜLETEK, ÉPÍTETT RÉSZLETEK – ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

TORNÁCOK

A tornác az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A régi házak favázas vagy oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Megszélesített, vagy terasz fedésként használt átiratként az épület legkellemesebb helyét alkothatják.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják.

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta, vagy matt síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olivazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata.

Védett épületek esetén ettől el lehet térni.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok - a kő, tégla, vakolt felületek, faburkolat - részesítendők előnyben. A magastető héjalása - beleértve az ereszcsendesítőt is - az égetett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet. Alacsonyabb hajlásszögű tető tömegét nem fényes - szürke, téglaszínű - bádoglemezzel, vagy passzív zöldtetővel fedetten kell kialakítani úgy, hogy a peremszerkezetek vízszintesek legyenek.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre.

A súlyos, igazán anyagszerű hatást keltő kő burkolatot nagyszerűen ki lehet könnyíteni faburkolat együttes használatával. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a fa burkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

KERÍTÉSEK

Az új építésű részeken változatos anyaghasználattal találkozunk: a szárazon rakott terméskő tartóoszloptól kezdve a tégláig, fa köztes elemekkel vegyítve, vagy a gyönyörűen megmunkált kovácsoltvas kerítések. Jó példái annak, hogy a hagyományos mellett megférnek a modern anyagok, kialakítások is. A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknél is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el.

A kertkapu kialakításakor hangsúlyozzuk a belépés helyét, de kerüljük a túlzottan hivalkodó bejárati kialakítást. ⍰⍰

Kemenespálfa átalakuló településrészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

JÓKAI

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A a tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására.

A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét. Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel; annak változása tetten érhető benne, hiszen minden évszakban más-más arcát mutatja. Változatos növény alkalmazással többféle élőlénynek biztosíthatunk életteret. Általában a rejtettebb, intimebb hátsó kertrész a szemlélő előtt észrevétlen marad. Néhány utcában azonban mégis megcsodálhatjuk a rendszeresen, szeretettel gondozott hátsó kerteket, amelyek nem csak pihenésre, felüdülésre szolgálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk bennük.

AJÁNLÁSOK
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

A tájképvédelmi jelentőségű településrészeken fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást (építést és területhasználatot) megvalósítani. Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvása mellett. Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott. Gondoljunk az éjszakai fényszennyezésre is, a világítás kialakítása során csak lefelé világító megoldásokat alkalmazzunk.

UTCÁK, TEREK, PARKOK

közterületek településképi mutatója

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet. A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet.

Fontos odafigyelnünk a folyamatosan átalakuló településszélek rendezésére. A település vonalas elemei vezetik a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos.

A településen áthaladók leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket.Törekedjünk a térhasználatok világos szétválasztására. Ne alkalmazzunk gyepet az utak, parkolóhelyek közelében, hogy elkerüljük a gyepre parkolást.

A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékekbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa.

Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére.

A járófelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk. Minden apró burkolatrészletet meg kell tervezni, a kerítések lábazataihoz illeszkedéstől kezdve a zöldfelületek szegélyéig. ⍰⍰

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozottan fontos. Rendszerint ezért e teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi. ⍰A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

JÓ PÉLDÁK I ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A családi házakon néhol látható, a népi építészetre jellemző, díszített homlokzat. Ezek a felületi díszek a visszafogott színvilágú falfestéssel és esetleg fal, vagy tégla felületekkel kombinálva esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek.

Meglévő épület felújításakor is törekedni kell a visszafogott színhasználatra és a felhasznált anyagok harmóniájára.
Fontos, hogy az új épület színében, anyagában és karakterében is belesimuljon a meglévő utcaképbe. Ugyanez vonatkozik a kerítések anyagára és kialakítására is. Érdemes a környéket bejárni és a szép példákat alapul venni. Ez segít egy harmonikus, illeszkedő épület tervezésében.

Az is cél, hogy a kiegészítő (például bádogos) szerkezetek színükben ugyancsak az épület egészéhez illeszkedjenek.

A népi építészetre jellemző árnyékolók (például zsalugáterek) az új építésű, vagy felújított épületeken is megjelennek. Ezek esztétikus anyag, és színhasználata ugyancsak segíti az épület harmonikus egészének kialakulását.

IMPRESSZUM

Kemenespálfa Község Önkormányzata
9544 Kemenespálfa, Damjanich u. 3.

Tel: +3695/551-210; Fax: +3695/551-213
E-mail: hivatal@janoshaza.hu

KÉSZÍTETTE: Akcióterv Kft, Kupi Benedek, Gergye Péter
FOTÓ: Kupi Benedek

Kemenespálfa, 2017. november 13.